

SVÉD VÖRÖS

A svéd vörös marha fajta (angolul: Swedish Red Cattle vagy Swedish Red-and-White Cattle; svédül: Svensk rödbrokgig boskap, rövidítve: SRB) a tejhasznosítású fajták közé tartozik. A fajta úgy alakult ki, hogy a kis jelentőségű helyi svéd fajtákat keresztezték az angol tejelő shorthorn és a skóciai ayrshire fajtákkal.

Az 1600-1700-as években nagy éhínségek és állatbetegségek pusztítottak. A skåne-i istállóban létrejött, elhullások miatti hiányt a honos, északról származó tehennel töltötték föl. A helyi tájfajta maradékai és a külföldről behozott állatokból, a småland-i [e: szmóland] tájfajtával keresztezve állt elő a "skåne-i uradalmi marha". A fajta nagytestű, az északon található marháktól sötétebb vörös színű volt, jelezve, hogy szoros rokonságban van a dán és német fajtákkal.

Voltak azonban olyan gazdák, akik mind az ayrshire mind pedig a shorthorn fajtát használták tenyésztükben. 1891-ben egy mezőgazdasági kiállításon általános bámulatot és nagyrabecsülést váltott ki egy ilyen csoport állat. A gazdák Ivar Lindstrom vezetésével kijelentették, hogy tenni kell ezeknek az állatoknak az érdekében mielőtt túl késő lenne megvédeni őket. A kezdeményezés kedvező fogadtatásra lelt és a következő évben (1892)

megalakult a vörös svéd marha egyesület.

A tehének általános megjelenése erőteljességet sejtet ugyanakkor nem durva, nem nélkülözi a tejtermelő tehének finomságát. A tehének nyugodt természetűek.

A svéd vörös tehének közepes rámájúak, 138-145 cm marmagassággal és 550-650 kg kifejlettkori súllyal. A törzs közepesen széles és mély, ívelt bordákkal határolt. A hátvonal egyenes és erős, a far hosszú, enyhén csapott. A csontok laposak, szárazak. Az ízületek tiszták, rugalmas,

kellő szögben illesztett bokaízülettel. A körmök kellő méretűek, viszonylag magasak. A lábak hátulról nézve párhuzamosak, lendületes, hosszú lépésűek.

Színük fedett, rendszerint sötétvörös. Néha – főleg bikáknál- a fej, a szügy és a mellkas valamint a gerincél a martájékon sötétebb, mint a test többi része, mahagónibarna, majdnem fekete. Szabálytalan alakú, határozott, éles szélű fehér foltok jellemzően a hasoldalon, hasaljon tőgyön és lábakon fordulnak elő. A jól táplált állatok szőrén almázottság figyelhető meg. A jellemzően fehér alapon kevés, de sötétbarna foltokkal bíró egyedek valószínűleg magas ayrshire génhányaddal bírnak.

Éves termelésük mintegy 7000-8000 kg 4,2-4,6 % zsír és 3,4-3,7 % fehérjetartalmú tej. A fajta ellenálló, a jó egészségi állapot, ritka a tőgygyulladás és az alacsony szomatikus sejtszám jellemzi. Közismerten könnyen ellő, szaporodásbiológiai problémák ritkák a fajtában, hasznos élettartama hosszú. Izmoltsága miatt hústermelése jelentősebb, mint más tejhasznú fajtáknak.

Az elmúlt öt évtizedben a skandináv országok vörös marhái egy közös tenyésztési programon keresztül csatlakoztak a svéd vörös fajtához. A tenyésztési célkitűzés egybefogja és lehetővé teszi a svéd- és finnországi, dániai és norvégiai (norvég vörös, NRF) genetika használatát.

A svéd, a norvég, a dán és a finn tenyésztők közös programjában a svéd, a norvég és dán vörös, valamint a finn ayrshire tenyészbikák vesznek részt, alakítván a nyitott törzskönyvű svéd vörös fajta genetikai értékét. A törzskönyvezés a több fajta használata ellenére svédországi bázissal történik, de a közeljövőben elképzelhető, hogy „északi vörös” vagy „viking red” néven a fajták közös törzskönyvbe kerülnek. A fajta genetikai előrehaladását jelenleg a 300.000 tehénre alapozott tenyésztési

program biztosítja. A svéd vörös fajta 2013-as svédországi tejtermelési eredménye 8682 kg tej, 4,38-as zsír% és 3,56-os fehérje%. Úgy gondolom, ezek a számok is igazolják a fajta kiváló képességeit.

A Debreceni Egyetem kutatási program keretében vizsgálta a svéd vörös fajta teljesítményét és az eredmények igazolták, hogy a fajta szerepet kaphat a hazai szarvasmarhatenyésztésben. A minimális számban tartott fajtatiszta állomány mellett több üzem végzett keresztezést svéd vörös fajtával és különösen a fertilitás tekintetében számoltak be kiváló eredményekről. A kutatási eredmények és a jó tapasztalatok alapján kérte Egyesületünk a fajta magyarországi elismertetését. A Hatóság engedélye alapján 2014 tavaszától a svéd vörös fajta Magyarországon ideiglenes fajtaelismeréssel rendelkezik és áll a tenyésztők rendelkezésére.